

Chil Rajchman, Jag är den siste juden. Treblinka (1942-43). Översättning och förord Salomon Schulman.

Chil Rajchman lever inte bland oss längre. Men innan han dog år 2004 bad han sin familj se till att hans anteckningar publicerades. Chil Rajchman var en av de ca 40 lägerfångar som överlevde förintelslägret Treblinka, efter upproret augusti 1943. Näst intill en miljon judar mördades i Treblinka.

Salomon Schulman, läkare, författare och samhällsdebattör, har nu översatt denna ohyggliga berättelse till svenska från jiddisch. Chil Rajchan har medverkat vid många rättegångar som vittne då fd lägervakter och nazister varit åtalade för brott mot mänskligheten. I detta sitt sista vittnesmål berättar han detaljerat från ögonblicket han och systern Rivka påbörjar tågresan mot Treblinka till flykten från lägret och återkomsten till Warszawa. Meningarna är karga. Fyllda av fasansfull information men utan emotioner och affekter. Chil Rajchman dramatiserar inte sin text. För själva tragedin finns i det som orden berättar om; omänskligt lidande och ofattbar grymhet. Absurda sammanhang uppstår. Som hur lägervakterna och SS-soldaterna upplevde Treblinka som en stillsam och trygg plats i jämförelse med de sönderbombade städer de återvände ifrån efter sina permissioner. Det faktum att de allierade aldrig bombade förintelslägren är en stor skam.

Vi kommer alltid att behöva de överlevandes vittnesmål. Chil Rajchman själv tvivlade på sin rätt att leva efter allt han upplevt, men insåg att han måste finnas som ett vittne.. När jag läste teologi vid Uppsala universitet på 80-talet var det en modenyck hos forskare och lärare att ifrågasätta förintelsens omfattning. Nya röster gör idag det samma. Därför behövs böcker som denna.

Jakob Carlander

Ingress:

Då och då möter vi dem som förnekar förintelsen. De finns bland politiker, intellektuella och religiösa företrädare. Överlevandes berättelser har därför varit viktiga ögonvitnesskildringar. Chil Rajchman hörde till dem som lämnade sitt vittnesmål kvar bland oss levande.

Bildtext:

(Jag tänker mig en bild på Treblinka). Treblinka byggdes som förintelseläger efter deportationen av Warszawas judar. Av 900.000 judar överlevde endast ca 40. Chil Rajchman var en av dem.